

ANALIZA OBLIGAȚIEI ÎNTRERINZĂTORILOR DE A OBTINE LICENȚA PRIN PRISMA DOCTRINEI ȘI PRACTICII

Mihaela STAMATI

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Obligația întreprinzătorilor de a obține licența este una dintre cele mai importante elemente din activitatea agenților economici. Aceasta confirmă dreptul titularului licenței de practicare a genului de activitate corespunzător. La rândul său, statul prin licența convenită își asumă responsabilitatea pentru executarea calitativă și legală a tuturor obligațiilor licențiatului. Acest act oficial este o intervenție a statului în activitatea economică ce servește baza juridică a acțiunilor întreprinse de către întreprinzători, astfel limitând dreptul de activitate, dar și asigurând astfel respectarea sănătății și a tuturor intereselor consumatorilor.*

Cuvinte-cheie: *obligație, licență, întreprinzător, activitate.*

Introducere: Activitatea de întreprinzător își găsește o reglementare juridică desfășurată în diverse acte normative existente. Acest fapt demonstrează implicarea directă a statului în activitatea societăților comerciale prin impunerea anumitor reguli pe care fiecare agent economic este obligat să le respecte. Astfel, pentru practicarea diverselor genuri de activitate, antreprenorul este obligat să obțină licența de stat. Respectivul act, conferă întreprinzătorilor o practicare a activității dorite ocrotite de lege din toate punctele de vedere. La rândul său, aceasta permite consumatorului de-a face cunoștință în întregime cu legalitatea juridică și calitatea produsului sau a prestației oferite.

Conform prevederilor art.10 pct.2 din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, unde este stipulat faptul că „întreprinderea are dreptul să practice anumite genuri de activitate, determinate de legislație, numai după ce a obținut licența pentru genul respectiv de activitate.” [7, art.10]

Metodologie: La realizarea studiului temei respective au fost aplicate metodele analizei, deducției și investigației științifice. În procesul cercetării am operat cu materiale teoretico-practice din domeniul dreptului comercial, printre care sunt actele normative care au menirea de a reglementa un șir vast de relații juridice comerciale.

Potrivit dicționarului explicativ al limbii române, *licența* este o autorizație eliberată de administrație prin care se permite practicarea unei anumite activități. [6, pag.209]

În viziunea autorilor Vladislav Rusu și Ghenadie Focșa, *licența* este un act oficial, emis de organul de licențiere, ce confirmă dreptul titularului licenței de practicare a genului de activitate indicat în aceasta pe parcursul unui termen stabilit și în condițiile respectării obligatorii a condițiilor licenței.[9, pag.35]

O altă definiție ne oferă autorii Baieș Sergiu și Roșca Nicolae, precum că, ca instituție juridică, *licențierea* este o intervenție a statului în activitatea economică, o limitare a dreptului la activitate de întreprinzător și o restrângere a capacității civile a subiectelor.[1, pag.65]

Legiuitorul ne oferă o definiție aparte, consfințită în Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, în care este menționat că *licența este un act administrativ cu caracter permisiv, eliberat de autoritatea de licențiere în procesul de reglementare a activității de întreprinzător, ce atestă dreptul titularului de licență de a desfășura, pentru o perioadă stabilită, genul de activitate indicat în aceasta, integral sau parțial, cu respectarea obligatorie a condițiilor de licențiere.*[8, art.2]

Însă, în opinia autorului, *licența* este acel act oficial, eliberat de către organul de stat împuternicit, în care sunt determinate drepturile deținătorului de-a practica un anumit gen de activitate și deasemenea ce conferă o siguranță consumatorilor în ceea ce privește calitatea mărfurilor și a prestării serviciilor.

Pentru dobândirea licenței, cel ce o solicită trebuie să prezinte la autoritatea de licențiere personal, prin scrisoare recomandată sau prin poșta electronică un set de acte fie în original, fie copii autentificate notarial. Acestea sunt:

- Cererea de solicitare a licenței;
- Certificatul de înregistrare a întreprinderii;
- Actele de constituire ale întreprinderii;
- Actele ce confirmă pregătirea profesională a persoanelor și capacitatea acestora de a practica activitatea pentru care se solicită licențierea ;

- Actele ce confirmă existența condițiilor corespunzătoare necesare pentru efectuarea lucrărilor, fabricarea mărfurilor ori prestarea serviciilor pentru care se solicită licențierea;
- Bonul de achitare a taxei pentru examinarea cererii.
- Acest act oficial, este eliberat de către Agenția Servicii Publice, dar legislația Republicii Moldova menționează și alte autorități cu astfel de atribuții, printre acestea se numără:
- Banca Națională a Moldovei;
- Comisia Națională a Pieței Financiare;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației;
- Consiliul Coordonator al Audiovizualului.

Fiecare dintre aceste organe, eliberează licența pentru genurile de activitate ce intră în competența lor. Astfel, analizând art.8 al Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, concludem că se supun reglementării prin licențiere următoarele genuri de activitate:

1. *de către Agenția Servicii Publice:*

- activitatea de audit;
- activitatea de evaluare a bunurilor imobile;
- activitatea cu metale prețioase și pietre prețioase; funcționarea caselor de amanet;
- importul și păstrarea alcoolului etilic; importul, păstrarea și comercializarea angro a producției alcoolice și/sau a berii importate;
- fabricarea alcoolului etilic, a berii și a producției alcoolice, cu excepția vinului, produselor obținute pe bază de must și a produselor vitivinicole aromatizate în sensul Legii viei și vinului nr. 57/2006, și/sau păstrarea, comercializarea angro a alcoolului etilic, a berii și a producției alcoolice, cu excepția vinului, produselor obținute pe bază de must și a produselor vitivinicole aromatizate în sensul Legii viei și vinului nr. 57/2006, produse de producătorii autohtoni;
- importul articolelor de tutun; importul și/sau prelucrarea industrială a tutunului; fabricarea articolelor din tutun și/sau comercializarea angro a articolelor din tutun și a tutunului fermentat;
- activitatea farmaceutică veterinară și/sau asistența veterinară (cu excepția activității desfășurate de serviciul veterinar de stat); [8, art.8]

2. *de către Banca Națională a Moldovei:*

- activitatea băncilor;
- activitatea unităților de schimb valutar (altele decât băncile);
- activitatea de prestare a serviciilor de plată de către societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică, furnizorii de servicii poștale;
- activitatea de emitere de monedă electronică de către societățile emitente de monedă electronică; [8, art.8]

3. *de către Comisia Națională a Pieței Financiare:*

- activitatea asigurătorilor (reasigurătorilor), brokerilor de asigurare și/sau de reasigurare;
- activitatea de gestiune a activelor fondurilor nestatale de pensii;
- activitatea asociațiilor de economii și împrumut;
- activitatea profesionistă pe piața valorilor mobiliare;
- activitatea birourilor istoriilor de credit; [8, art.8]

4. *de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică:*

- importul și comercializarea cu ridicata și/sau cu amănuntul a benzinei, motorinei și/sau a gazului lichefiat la stațiile de alimentare;
- producerea combustibilului regenerabil;
- producerea energiei electrice; operarea pieței energiei electrice; transportul energiei electrice; conducerea centralizată a sistemului electroenergetic; distribuția energiei electrice; furnizarea energiei electrice;
- producerea gazelor naturale; transportul gazelor naturale; distribuția gazelor naturale; stocarea gazelor naturale; furnizarea gazelor naturale; furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;
- furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare la nivel de regiune, raion, municipiu, oraș și, după caz, sat, comună;
- producerea, distribuția și/sau furnizarea energiei termice; [8, art.8]

5. de către Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației:

- utilizarea frecvențelor sau canalelor radio și/sau a resurselor de numerotare în scopul furnizării rețelelor și/sau serviciilor de comunicații electronice;
- serviciile de creare, implementare și de asigurare a funcționării sistemelor informaționale automatizate de importanță statală, inclusiv a produselor program; [8, art.8]

6. de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului:

- activitatea de emisie pentru difuzarea serviciilor de programe pe cale radioelectrică terestră și/sau prin orice alte mijloace de telecomunicații decât cele radioelectrice terestre. [8, art.8]

Licența are o importanță juridică majoră, deoarece aceasta îi atribuie întreprinzătorului dreptul de a activa în domeniul corespunzător pe piață și deasemenea ea devine și o siguranță pentru consumator, în ceea ce ține de calitatea și legalitatea mărfurilor procurate sau a serviciilor prestate. Trebuie de menționat faptul, că dobândirea actului corespunzător asumă un șir de responsabilități, deoarece ea poate fi atât refuzată, cât și suspendată sau retrasă. Temeiurile ce servesc pentru acțiunile respective sunt analizate în tabelul nr.1

Tabel nr.1. Temeiurile pentru refuzul, suspendarea și retragerea licenței.

Temei pentru refuzul de a elibera licența	Temei pentru suspendarea temporară și reluarea valabilității licenței	Temei pentru retragerea licenței (prin hotărâre jud.)
<ul style="list-style-type: none"> - Prezentarea datelor eronate. - Imposibilitatea autorizării activității solicitate de întreprindere. - Rezultatele expertizei prin care s-a constatat lipsa condițiilor corespunzătoare pentru practicarea de către agentul respectiv a activității solicitate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cererea titularului de licență privind suspendarea. - Neachitarea în termen a taxei pentru licență. - Nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a cererii a dublicatului licenței pierdute. - Desfășurarea de către filiala și/sau a subdiviziunii separată a titularului activității licențiate fără copie autorizată de pe licență. 	<ul style="list-style-type: none"> - Decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a titularilor de licență. - Depistarea unor date neautentice în documentele prezentate autorității de eliberare a licenței. - Transmiterea licenței unei altei persoane. - Neînălțurarea în termenul stabilit a circumstanțelor care au dus la suspendarea licenței. - Nerespectarea a doua oara a prescripțiilor privind lichidarea încălcărilor ce țin de condițiile licenței.

Diferența dintre refuz, suspendare și retragere este una cu însemnătate mică, însă care poate modifica în întregime înțelesul. Refuzul de-a elibera licența prezintă respingerea de către organul prealabil a cererii solicitantului din anumite motive sau în baza temeiurilor analizate în tabelul nr.1. Suspendarea licenței nu este nimic altceva decât întreruperea efectelor licenței pe o anumită perioadă de timp în baza unor anumitor temeiuri, iar înlăturarea acestora, permite reluarea valabilității licenței. Și nu în ultimul rând, retragerea licenței este o acțiune de anulare a valabilității licenței pentru titularul acesteia emis printr-o hotărâre definitivă a instanței de judecată.

Organul de licențiere, în baza declarației pentru eliberarea licenței și documentelor anexate, adoptă decizia privind eliberarea sau privind respingerea declarației în cel mult 5 zile lucrătoare de la data înregistrării acesteia, la fel poate fi prelungit termenul respectiv, doar în cazurile prevăzute de lege. Informația respectivă se comunică solicitantului cel târziu în ziua lucrătoare imediat după adoptarea deciziei.

Licența se eliberează pe un termen de 5 ani, însă sunt careva excepții pentru anumite genuri de activitate pentru care se prezumă un termen de un an, 3 și 8, iar pentru genuri de activitate prevăzute expres în legislație, termenul de valabilitate a licenței se stabilește prin legile care reglementează activitatea licențiată respectivă.

Pentru desfășurarea unor activități comerciale, este nevoie și de autorizația administrației publice locale. În municipiul Chișinău, Primăria eliberează autorizația unității comerciale și/sau de prestări servicii:

- a) pe un termen de până la 5 ani – pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii amplasate în spații proprietate privată;
- b) pe durata contractului de locațiune, dar nu mai mult de 5 ani – pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii amplasate în încăperi închiriate;
- c) pe un termen de pînă la 3 ani – pentru gherete și pavilioane;

d) pe un termen de pînă la un an – pentru tarabe, tonete, remorci, automobile și alte unități de comerț ambulant - provizoriu. [3, pag.26-27]

Activitatea de întreprinzător este efectuată în strictă conformitate cu legislația în vigoare. Aceasta se bazează pe norme imperetive, care nu permit o derogare de la ea. Agenții economici care se eschivează de la îndeplinirea tuturor obligațiilor impuse de lege, practică activitatea ilegală de întreprinzător. Aceeași nerespectare a obligației de a obține licența se rezumă la o practicare ilegală a respectivei activități. La rîndul său, aceasta este reglementată de Codul penal al RM și Codul Contravențional al RM.

Potrivit art. 245⁶ a Codului Penal RM, practicarea activităților profesioniste pe piața financiară nebanară **fără licență**, dacă aceste acțiuni au cauzat daune în proporții mari, se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 2350 unități convenționale cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice. Aceleași acțiuni care au cauzat daune în proporții deosebit de mari, se pedepesc cu amendă în mărime de la 1350 la 3350 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 3 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 7000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice. [5, art.245⁶]

O altă sancțiune cu privire la desfășurarea unei activități de întreprinzător **fără autorizație, licență sau certificat**, eliberate de autoritatea competentă în temeiul legii este consființită în art. 263 aln.(4) a Codului Contravențional RM, în care se menționează că acțiunea în cauza se sancționează cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale. [4, art.263 aln.(4)]

Concluzie: Statul, declarând libertatea comerțului și a activității de întreprinzător, asigură și reglementarea legalo-juridică a acestei activități, impunând antreprenorilor și întreprinderilor o mulțime de obligațiuni pe care aceștia sunt nevoiți să le îndeplinească. Printre toate obligațiunile, o importanță deosebită o are obținerea licențelor de stat pentru genul de activitate practicat. Analizând subiectul respectiv, pot menționa că obligația întreprinzătorilor de a obține licența servește ca drept pilon în ceea ce ține de calitatea și legalitatea produselor și a prestațiilor de servicii într-o anumită comunitate. Aceasta, la rîndul său, devine o preocupare mondială în programul statului, prin care acesta își asumă responsabilitatea ca agentul economic autorizat prin licență să-și execute obligațiile la un nivel înalt și doar în strictă conformitate cu legislația în vigoare. Prin acest act oficial, emis de către organul împuternicit, consumatorul este pus pe piedistalul cel mai înalt în care automat cele mai importante lucruri devin: sănătatea, protecția drepturilor și a intereselor legitime ale acestora. Practicarea comerțului fără licență ar aduce societatea în cel mai mare haos, unde fiecare agent economic și nu numai ar încălca respectarea ordinii publice și bunelor moravuri.

Bibliografie:

1. Baieș Sergiu, Roșca Nicolae. Dreptul Afacerilor Volumul I. Chișinău 2004, 453 pag.
2. Baieș Sergiu, Roșca Nicolae. Dreptul Afacerilor Volumul III. Chișinău 2011, 575 pag.
3. Bostan Ina. Drept Comercial. Chișinău: Tehnica-UTM, 2013, 220 pag.
4. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008, publicat: 16.01.2009 în Monitorul Oficial nr. 3-6.
5. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002, publicat: 14.04.2009 în Monitorul Oficial nr.72-74.
6. Dicționar explicativ școlar. Chișinău: Știința, 2006, 461 pag.
7. Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845 din 03.01.1992, publicat: 28.02.1994 în Monitorul Parlamentului nr. 2.
8. Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr. 451 din 30.07.2001, publicat: 18.02.2005 în Monitorul Oficial nr. 26-28.
9. Rusu Vladislav, Ghenadie Focșa. Curs de drept comercial. Chișinău: ASEM, 2006,432 pag.